

Nic. Clenardi Epistolarvm Libri Dvo

Clénard, Nicolas Antwerpen, 1566

Clenardvs Latomo Svo S.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70781

fubinde Mauri incessunt, & quod olim perdiderant, recuperare student: quos ego hostes sic metuo, vt non semel in mentem venerit adeundam mihi tandem esse Africam. Audio enim in vrbe Fessensi mirè slorere stu-

- dia Arabica, ad quæ dum Salmanticæ viuerem, magnú animum adieceram, nec meus refipuit animus: etfi iam ferme biennio ipfum studium ferias habeat. Expecto libros quosdam è Murcia, qui si (vt spero) venietar rursus in illud pistrinum reuoluar; neque enim con-
- ro. Est nobis hic medicus eius linguæ callentissimus:
  homini molestus sum suturus cum istos, quos dixi, libros accepero. Non hinc distat ciuitas Fessensis nisi
  leucas circiter centum, & celeberrimum est emporiú

15 Africæ, quò crebrò nostri mercatores commeant. Faxit Deus vt aliquando hanc tanquam appendicem & obiter profectionibus meis adijciam. Nam de Italia nec dum despero: scilicet vt per Germaniam, Germanus erro recurram Louanium: Ita enim per iocum disce-

dens dicebam, & forsitan eueniet. Cras si dabitur locus, pergam tecum fabulari. Tu mi colende præceptor benè interim vale, & me vt facias, ama. Eboræ XXIIII. Martij. Anno M. D. XXXV.

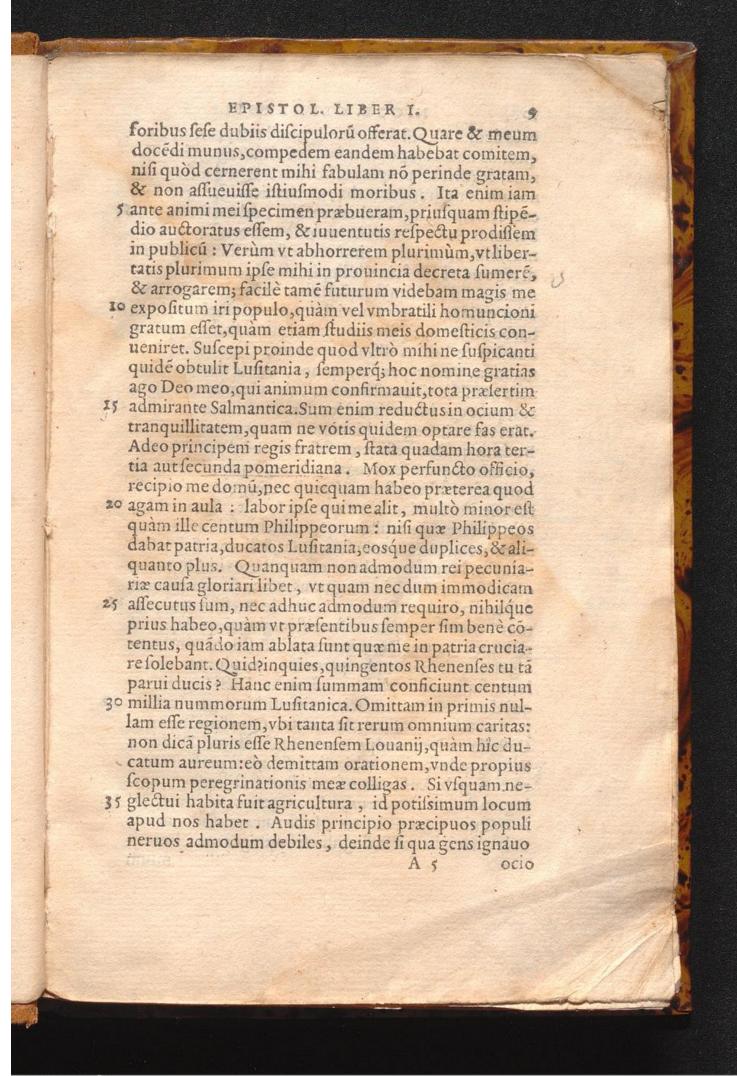
CLENARDYS LATOMO SVO S.

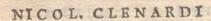
P v T o te, mi præceptor, iam nuper audisse, quo pacto relicta Salmantica venerim in Lusitaniam, vo catus à Rege. Placebatsanè celeberrima illa mihi Academia, nec paucos amicos mirè candidos, & doctos nactus sueram, quibus nihil æquè studio suit, quam vt me si possent, penitus inaurarent: & vel hoc lenocinio perpetuo in gregem suorum, externum hominem cooptarent. Et omnino suturum videbam, si illic hæsissem diutius: adeo magnum apud plurimos sauorem emeritus hic suerat tuus ineptus discipulus, nulla re magis insulsus, vt nosti, quam si quid palpanduest, & assen

tandum. Diuulsit tamen me subitò conditio regia, non A 4 quòd

NICOL, CLENARDI

quòd rem hic nummariam pluris æstimem, quàm prouentum illum in Academia, quod lucrum illic forlitan futurum fuerat vberius: sed quòd mihi alieno semper à strepitu & solitudinis amico, commodior visa est presens hacvita ratio, & maiore cum ocio coniuncta. Illics in luce viuendum erat, & cum multis aut simulanda, aut ineunda quotidiana ista & vulgaris amicitia, quæ mutuis falutationibus constat: quæque vt semel aperto capite conciliatur, ita contra fi secus obuiam minus obterues, in perpetuum dissoluitur. Stupidus autem ego, 10 & natu iam grandior recudi non possum, & no est admodum facile tam infigniter fieri ciuilem, hominem præsertim Campiniensem, crassoque sub aere natum. Erat & aliud quod receptum est in his regionibus, & inter Italos quoque obtinet, statim peracta lectione, 19 professores tanquam oracula quædam passim à quouis adeuntur, & quicquid illud tandem fuerit, quòd Arcadico iuueni in mentem & buccam venerit, nisi clementer præceptor excipias, & tanguam de re seria cum homine verba facias, negligere videris dominum tuum. 20 Et si posteà cathedra quæpiam vacauerit, vlciscetur miier in turba, quem solum non timeas, fraudaberis multis suffragiis, nec quicquam insignis tibi profuerit eruditio. Vidisfine circulos istos Louanij ante tabernam librariam Iasparis, quam illic vocant Cancellariam no- 25 uorum?QuotfuntSalmanticæprofesfores, totidem cogites te videre discipulorum coronas, quarum in medio conficitur miser sæpe maiore molestia, quam in ipsa docendi hora. Quin insuper gaudent etiam miseria sua plerique, quando illis tanquam certis signis ad fu- 30 turi certaminis brauium præeunt. Multitudo enim vnde pendent calculi, istis facillime ducitur. Et quamuis non desunt qui hoc ambitu non nitantur, maxime qui iam maximas cathedras obtinent, nec alias magis opimas suspirant, tamé ita inualuit ista consuetudo, vt om- 35 nes obnoxios habeat. Et alioqui lege quoque cautum est, vt quisq; Cathedraticus (sic vocant) à lectione pro foribus

ocio dedita est, nisi sit Lusitanica, nulla est prorsus. Loquor de nobis hic potissimum, qui vltra Tagum incolimus, & Africam propins olfacimus. Quòd nisi externorum & nostratium turba, mechanicas istas artes hic exerceret, puto ægrè vel calcearium, vel tonsorem ha- 5 beremus. Sed commodum mentionem tonsorum fecimus, hinc enim vel maxime res nostras astimabis. Audi ergo non è tonstrina de lippis fabula, sed quam damnosam mihi barbam fecerit Hilpania: & quemadmodu olim quidam è barba metiebantur philosophos, ita è 10 barba tu mea, sapienter coniecturam facito, quam onustus & beatus isthuc recurram. Cum essem Salmanticæ. Verum præffat, opinor, vt ante omnia rationem numismatis constituamus, deinde mittes in digitos, quot ego hic emitto è loculis. Ducatus in Castella, 15 valet vndecim regalia, hi niimmi funt argentei: forfitan Budæus quatuor æstimaretsestertiis: no datur Salmanticæ minus quam semi regale, cum ego quondam Petro Formolo toniori octonariu præberem, qui tamen multò tenerius & blandius caput mulceret, & multò le- 20 niùs duceret nouaculam, quæ mihi hic fubinde lacrymanti nonnunquam nimium sonat, scilicet vt sit musica in luctu. Nonmiror plures esse barbatos in Hilpania, quam fint in Flandria. Pergamus tamen & numeremus dispendia barbæ. Ducatus Lusitanicus æstimatur qua-25 tuor Testonibus: nummi funt isti argentei, quales apud nos qui vocantur Dormitores, isti Testones continent vigenos quing; numulos paruulos, qui plus minus valeant stuferum duplicem nostratem. Dicti sunt autem quòd numulos æreos faciant viginti: hic ergo vicefima 30 pars nummi vigeni, regale vocatur. Quo tamé nomine Castella vndecimam partem vocat sui ducati. Diuidam adhuc, quia forsitan vsui erit si fabulari perseuerauero. Regale Lustranicum continet sectilia sex, Epilogum faciam, Ducatus, testo, vigenus, regale, secti- 35 le. Quid ergo tibi, ais, Lusitanica abstulit nouaeula? Hebdomadis singulis sesquiuigenum: hui nimium

18.00 meters

Self-Self-Or

一年 の 日本

五海 加州

THE WEST

mium est. Subducatur ergo ratio more nostrate, & omissis minutiis leui brachio rem æquemus. Sesquiuigenum intelligo tres stuseros: protinus essicio quotannis sex Philippeos, & vt magis rem exaggerem, septem

Rhenenses & semis. Deinde me confero ad patruum meum quæstorem Diestensem, & imputo barbæ meæ quindecim slorenos annuos: quem censum multorum non æquant patrimonia, & tamen ita sermè annum hic vixi, nam minus si obtuleris, denuò non re-

fcas, iterum etiam rogatus non veniet. Non est hic tanta opisicum copia: nec receptum vt merces suas offerant. Prece & precio fermè constant hic omnia: & ita his moribus intincti sumus, vt oblata omnia sordescat:

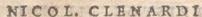
15 nec carnes volumus, nisi quas post duas aut tres horas sperantes in macello tanquam extorsimus. Verum non-dum audisti catastrophen fabulæ tonsoriæ: si radi velis, præmitte ministrum, qui oret vt veniat. Quid tum postea? Tandem expectatus adest, non vt nostras, onu-

tus ipse sua pelui & aquario. Non enim decet, vt vir quispiam honestus aliquid manu gestet. Tuus, tuus inquam minister necesse est vt peluim ferat cum aquario, & idem referat, alioqui manebis intonsus Apollo. Omnes enim hic sumus nobiles, & magni probri instar

25 est, aliquam prositeri artem. An tu credis matremsamilias adire forum? emere pisciculos? parare holusculum? Nihil habet quod vsui sit, præter linguam, & quo tuetur nuptiarum titulu. Etiam si quartam census mei partem largiar, non assequar mulierculam quæ more

modo ergo, ais, isthic viuitis? Mancipiorum plena sunt omnia. Aethiopes & Mauri captiui, omnia obeunt munia, quo genere hominum tam est referta Lusitania, vt credam Vlyssipone plures esse huiusmodi ser-

35 nos, & seruas, quam sint liberi Lusitani. Aegrè reperias domum, quæ non saltem ancillulam huius generis teneat, ea foris emit quocunque opus est, lauit vestes,

verrit pauimentum, fert aquam, effert suo tempore faces domesticas & humanas, & breuiter seruam agit, & præter figuram nihil differt à brutis iumentis. Nam qui ditiores funt, plures etiam possident viriusque sexus: quidam etiam non exiguum quæstum faciunt è vernis ? natis, vt mihi tanquam columbas alere videantur, & adeo non offendi ancillæ concubitu, vt etiam admissariis equis gaudeant, & partus ventri cedat, non vicino facerdoti, aut nescio cui Aethiopi & captiuo. Nam, vt Tavours hoc quoque obiter aspergam, mihi per omnem Hispa- 10 niam verè wardnus effe Venus apparet, non minus quam olim celebrabatur apud Thebanos, maxime tapolets. Je men in Lusitania, vbi credo monstru esset repide spon Tominio Vefus. Quæ res me nuper aduentu fratris valde commowezie guit: timeba enim ne lubrica ætas, si hic intersuos equa- 15 Tgesamos. les versaretur, multum mihi facesseret negotij:sed benè mecum actum est, quòd adolescenti non placuit Lusi-tania: imò nullos prorsus esse arbitror, qui non hinc reuerti malint, si subitò, perspectis regionis incommodis, Par confirmement mores à nostratibus : sed quot quot isthine bucyenium partim tradio patrix, aut exuti patrimocalia e.e. huc veniunt, partim tædio patriæ, aut exuti patrimoniis, quouis potius rapiuntur, quam reflectant ad suos, Kopidios partim regressium non vident : itaque quod sors dat ar-ripiunt: alij illecebris istis illiciutur, quarum magna est 25 qui vizge & libido, & licetia : alij sensim bona domestica didice-Salar voorerunt, & paulatim miseriam, atque incommodam vitam ferre consuescunt. Id quod nobis accidit. Volo enim iam ordine per loca nostræ peregrinationis paulisper circumferre oculos, & probabili argumento tibi fidem 30 facere, posse me vicunque mores huius gentis tolerare. Relicto meo charissimo Latomo, sensi protinus abripi me à notis omnibus, ferriadignotissimos. Commorati fumus biduum Lutetiæ, sed inter amicos, tamen semper

peregrinus mihi sum visus. Aquitaniam vidimus non 35 fine voluptate. O felicem illum tractum Gallia, qui nos

ad sedem deduxit diui Martini: poteramus dicere cum

8.0. HA

8.00 10.

Petro: Bonum est nos hic esse, faciamus tria tabernacula, &c. Sed dux discipulorum subinde tristia prænunciabat, fore vt aliquando pocula quoque deessent, nedum Gallicæ cœnæ. Hæc auté abscondita erat ab ocu-

lis eorum, intellexerunt autem postea. Statim enim vbi pridie diui Martini ingressi sumus Cantabriam, licuisset benè ieiunare, nisi hic panem, ille vinum, alius pisces, alius vuas passas conquisissent. Et verissimè dictu sensi in Gallia, velis nolis, pecuniam profundes, in Hispania

nandus patronus & vates noster, solabatur vt poterat, & per viam adhibebat diligentiam, ne quid deesset hominibus Brabantinis, & insuetis malorum diuersoriorum: tamen terrægenius, omnem illius & sedulitatem,

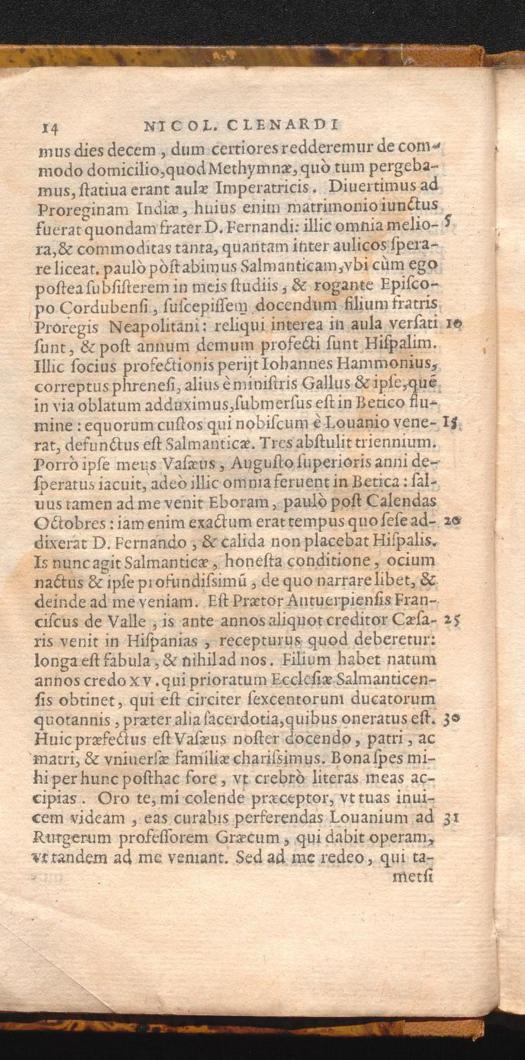
15 & liberalitatem vincebat. Credo si semel conscripsero dialogos, notabo suis coloribus diuersoria Hispanica. Vide quæso infortunium, cum haud procul à Victoria diuertissemus, nisi tamé fallit memoria, at parui refert, quando serme omnia sunt pari sortuna: cum ergo

mensa posita esset, & vnum tantum poculum esset vitreum, quod in orbem ambulabat, casu quodam è manibus Vasai nostri decidit. & fractum est nec quicquam restabat, nisi vt Diogenis exemplo caua manu biberemus. Hoc autem totu factum est, vt adimpleretur sermo

quodam tempore prandentibus nobis, superuenerunt noui viatores, & inter conuiuia duo, vnum discurrebat poculum. habes focundas præmissas, inferes conclusiones quassibet, omnium enim serax est Hispania. Itaq;

cantabria vtcunque nos deliciis patriis abstersit, & ad reliqua ferenda fecitidoneos. Postquam verò peruenimus Burgos, & nescio quos æstus haberemus in animo, nihilominus alsimus quá Louanij, nisi quòdlignorum copia esset parua. Memini hic iam vici satis popu-

35 loss, vbi vnum solum nancisci potuimus fasciculum farmentorum: neque enim præterea suit alter, & præter spem bruma inualuerat. Omitto Pinciam vbi hæsi-

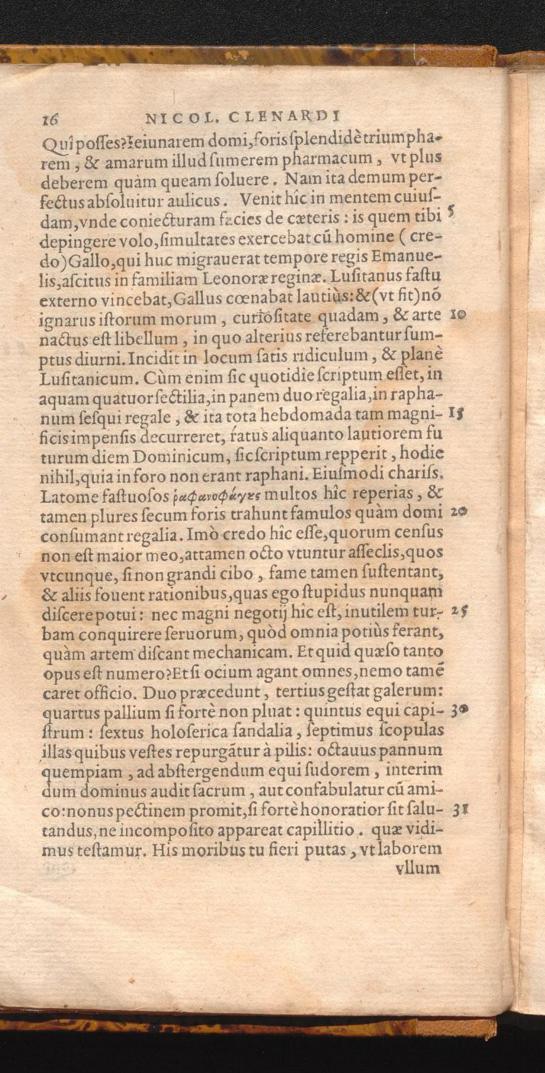
meth vixerim alioqui suauissime cum amicis Salmanticensibus, multa tamen mordebant subinde, quoties respublicas nostrates cum istis coserrem, & vtriusque nationis religionem perspicerem. Sed iam vtcun-

- s que ad res infolitas minus commouebar vsu doctus & admirationis satur. Et viuendi genus illud, etsi remotissimum à nostratium moribus, hac tamen parte nunc felix arbitror, præ vt hic viuitur. Nam Salmanticæ rerum certè omnium est copia, & familiam
- ancillas, & reliqua omnia compares, & tractes vt liberos homines decet. Verum vbi primum ingressus fum Eboram, putabam me venisse in ciuitatem aliquam Cacodæmonum: tot vbique occurrebant Aethiopes,

15 quos ego fic detestor, vt vel soli queant me hinc depellere. Quòd nisi Deus amicum largitus esset Magistrum Iohannem Paruum, doctorem Parissensem, haud scio an hactenus substitissem inter Lusitanos. Est hic diues admodum, non canonicus so-

- 20 lùm, verumetiam Archidiaconus templi, qui non minus absentia mea cruciaretur, quam ego illius: adeò viuimus amice & familiariter. Videor mihi versari in Pædagogio nostro. Domum habeo è regione illius: cum mensa posita est, vocor. Inter comeden-
- 25 dum legitur aliquid Hebraicè è Testamento veteri, & Græcè è Testamento nouo: dubia conferimus, & alter alterius scientia fruimur, quando & ipse has literas non ignorat, & duos habet domi consanguineos sic satis peritos. In summa tota confabulatio,
- 30 aut literas habet, aut sermones de pietate, & religione. Nihil itaque hactenus mihi suit negotij cum istis mancipiis. Vnum habeo ministrum nostratem, annosum, & rerum domesticarum peritum, quem ossendi Salmanticæ. is meis vsibus & negotiis vacat vel so-
- 35 lus, nec graue est non imperiosi domini iugum ferre. Quòdsi me ad ingenium terrævernaculum accommodarem, ante omnia mulam aleré, & ministros quatuor.

Alebora.

vllum ingenuo patre patus suscipiat? Etiam si dimididi prouentuum meorum essundam, non nanciscar ancillam liberam, autministrum verè ministrum. Quin & nostrates quoque perpensa gentis consuetudine, protinus rediguntur in nobiles: pudori enim daretur, si è macello partem carnis deserrent, aut ostederent se manibus valere. Omnia huc spectant ve perpendas, quàm distent hi mores à nostratibus, ipsis quoque Lusitanis non probabiles. Verùm hic gustus ocij sic passim omnes corribuit, ve boni viri, ve lint nolint, mancipiis ve

nes corripuit, vt boni viri, velint nolint, mancipiis vti necesse habeant, & prudenter ferant, quod vitare non possint. Faxit Deus, vt aula diu persistat Eboræ, tum propter D. Archidiaconum doctissimum & optimum virum, tum etiam propter rationes domesticas: quæ si

ad Aethiopum regnű reuoluantur, vereor ne híc diutius hæream quam velim: fin receptam confuetudinem pergam damnare, non video aliud futurum, quam vt fubitò me aliò conferam, aut miserè comedam raphanos. Consolor tamen ipse me fortiter, & magis præsen-

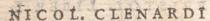
ti gaudeo statu, quàm metu suturorum conficiar. Tantùm volui tibi significare, quomodo sese hic omnia haberent, vt quemadmodum præsens consueuisti, ita adhuc pergas etiam absens consilium tuum adhibere. Memini me quandoque leuiter abs te castigatum, quòd ad

rem parum attentus essem, & parandū etiam senectutis viaticum. Hactenus non induxi animum, vtaliquid prospicerem in posterum, nec adhuc mihi possum illud imperare. Spero dabit locus exilijmei victum exuli, quocunque me Deus miserit: quòd si nihil reliquum

jo est in patria, quod me reducem queat alere, moriar peregre, & studiis meis morem geram, potiùs quàm illic nemini. Nam de parandis hic opibus, quemadmodum plerique putant, vt benè saginatus domum reuertar, id verò somnium est: habentes victum & amictum,

his cotenti simus: & vt cu Flacco dicam: Lætus in præsens animus quod vltra est, oderit curare. Spes nummaria non me secit erronem, sed ocij desideriu, id volente

Domino, consecutus sum profundissimum, no est animus præsenti oblata occasione non vti. Valeant qui cra sfina curant. Scio te ridere stultitiam meam, ipse tamen me hoc nomine non possum ridere, & ideo tibi forfitan magis ridiculus videor. Verum quid facias, fi 5 aliquis me ita incantauit, vt nolim vllo pacto folicitus esse de crastino? Non semel mihi succurrunt tres illi profectionis comites, forfitan quarto anno quartum adijciet Deus Clenardum. Et quò mihi diuitiz si non . conceditur vti ? vnicus semper mihi fuit scopus, è tur- 10 bis illis eripi, quas præbebat patria. satis mihi beatus videor, quod vel tandem peregrè contigerit. Nihil amplius opto, quam vt Deus hanc mentem mihi sempiternet, ocium præsens conseruet, & qui vinere no cupiam valde diues, ne vnquam sic desipeam, vt diues ve- 15 lim mori. Sediam sit modus tam loquacis epistola, quando amoris erga te mei modus nullus esse queat. Charifsime præceptor, da quæso veniam, & vicissim ad ineptas literas, & sapienter & copiose de rebus me omnibus certiorem facito. Non poteram cohibere ca- 20 lamum, quin quiduis effunderet: adeò iucunda mihi est memoria Latomi.quòd fi hactenus tacuerim, iam causam dixi silentij: tuum erit omnia in partem accipere meliorem, & ita Nicolaum tuum ex tempore scripfilse, vt simplex animus dictabat, cogitare. O si aliquan- 25 do dabitur in mutuos amplexus ruere, & buccis plenis de omnibus & coram colloqui: sentio hic vim latentis nature, institutum sermonem abrumpo. Abbatem Blosium semel credo, aut bis salutaui, paucis tamen verbis.an acceperit literas, equidem hactenus ignoro: ego 38 certe ab illo nihil vicissim accepi. Scribam nunc rursum, & ipsi quoque obtrudam prolixam fabulam. Sororem charilsimam cupio rectè valere. Vtinam desierit laborare è capite. Adornauit rex noster classem quandam, subsidio Imperatoris adituri Italiam: ea bellissime 35 instructa est Vlyssipone. Cumq; putaretur iam profecta, heri inde acceptis literis, intelleximus dilatam profectio-

nimis in aliena Repub. dicat infolentem. Non alio mihi modo videbar hæc scribere, quàm si tecum fabularer in cubiculo. Sint ergo omnia mea non in charta, sed in aëre scripta potius, quàm alios velim sieri huius fabulæ conscios, videlicet ne quà hoc ad ραφανοφάγον aliquem permanet, & ego perierim funditus. Eboræ XXVI. Martij. Anno M. D. XXXV.

NICOLAVS CLENARDVS D. LATOMO SVO S. D.

VLTIs paginis opus esset, si tibi ordine statuam perscribere, quo pacto hec proxima successit profectio.particulam vnam modò decerpam, vtinde coniecturam facias quam sim in præsentia ad quæuis exercitatus ferenda incommoda. Conductis mulis clitellariis tribus, quibus agasones duo præerant, & coemptis caballis duobus mihi ac ministro, x x x, die Iulij cum iam vtcunque deferbuisset æstus, coepi itertacere Bracaram versus. Aderant comites mihi tres serui Aethiopes, Dento, Nigrinus, & Carbo. Pompam si vidisses, & arcas grandes tenuis domini, omnino credidisses aliquem aduentare Epilcopum. Discesseramus ab Ebora inclinante iam die:tantæ molis erat Eborenfem linquere nidum. Quare factum est, vtserò & multa nocte vix tandem perueniremus ad primam stationem, implicati etiam erroribus, & dispendio leucævnius. In diuerlorio vinum non erat. Aiebant in domo proxima venditari, sed abierant omnes cubitum. Itaque ad lagenam nostram confugimus, quam in huiusmodi vium adornaueramus. Equi nobis fuerunt multò magis felices, vt qui talem aquam hauserint, qualem antea nunquam: quod vt exactè pernoscas (ad rem enim, opinor, facit) calculi nostri in memoriam reuocandi sunt. Ducatus continet centusses quaternos: Centusis, regalia centena: fint sanè decem regalia stuferus Brabantinus. Cum ergo rogaremus, quò duceremus equos aquatu,